

Οι πληροφοριακές ανάγκες των αναγνωστών των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στην Ελλάδα: Η περίπτωση του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Μέρος Α' προπτυχιακοί φοιτητές

MARIA ΜΠΙΡΛΗ¹ & ΑΣΗΜΙΝΑ ΠΕΡΡΗ"

Περίληψη

Απαραίτητη προϋπόθεση για τον επαναπροσδιορισμό του σχεδιασμού μιας Βιβλιοθήκης, είναι η κατανόηση και ανάλυση της παρούσας κατάστασης, η οποία δεν μετριέται μόνο με την απαρίθμηση των αντικειμένων (βιβλίων, επίπλων, εξοπλισμού κλπ.) Οι αναγνώστες, ως ζωντανοί αποδέκτες των υπηρεσιών που προσφέρονται από μια Βιβλιοθήκη, είναι χρήσιμο να ερωτώνται για το πώς προσλαμβάνουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες πληροφόρησης.

Η έρευνα αυτή έχει ως σκοπό, σε πρώτη φάση, την ανάλυση των πληροφοριακών αναγκών των φοιτητών των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών και προσπαθεί να απαντήσει σε ερωτήματα που αφορούν την παρούσα πληροφόρηση που τους προσφέρεται, να προσδιορίσει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και να καταγράψει τις μελλοντικές τους απαιτήσεις.

Έχοντας πάντα στη σκέψη μας τη φράση: "ακόμα και η καλύτερη υπηρεσία πληροφόρησης είναι άχρηστη, αν δεν χρησιμοποιείται", προχωρήσαμε σε αυτή τη μελέτη, η οποία έρχεται να τονίσει τη σημασία του συνυπολογισμού των πληροφοριακών αναγκών των αναγνωστών, στον σχεδιασμό καλύτερων υπηρεσιών σε μια Βιβλιοθήκη.

User needs in Greek academic libraries: the case of the University of Athens. Part A' undergraduate students

MARY BIRLI' & ASIMINA PERRI"

Abstract

If you want to redesign a library system, it's extremely important to understand and analyze the present situation, which of course can not only be described by counting objects (books, furniture, equipment etc.). You must not forget the library users who should be asked about how they receive the library services being offered, as they are the alive receivers of these services.

This study, at the first place, is going to analyze the needs of the students of the Greek Academic Libraries. Is also trying to answer questions about the present offered information to users, or about the problems they do face, and is also trying to describe their future demands.

Having always in our mind that "the best information service is useless if it's not used", we performed this study just to emphasise how great importance users needs are, in designing a better library service.

Εισαγωγή

Με τον όρο Πληροφοριακές ανάγκες εννοούμε τις ανάγκες που αφορούν την οργανωμένη επιστημονική πληροφόρηση, διακρίνοντας τις από εκείνες που αφορούν την στοιχειώδη πληροφόρηση που μας χρειάζεται για να λύσουμε τα καθημερινά μας προβλήματα (π.χ. ασφάλιση, υγεία, στέγαση, εργασία, φορολογικά θέματα κλπ.)

Προσπαθώντας να προσδιορίσουμε τις ανάγκες του ιδιαίτερου κοινού που απαρτίζει την Ακαδημαϊκή Κοινότητα, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι θα πρέπει να διακρίνουμε δύο κατηγορίες ανάλογα με τις δραστηριότητες και τα ενδιαφέροντα τους, τους προπτυχιακούς

"Βιβλιοθήκη Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών - Athens University of Economics and Business Library

"Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Αθηνών - University of Athens Library

φοιτητές αφ' ενός και τους καθηγητές μαζί με τους μεταπτυχιακούς φοιτητές αφ' ετέρου.

Α) οι Προπτυχιακοί φοιτητές, ανά εξάμηνο σπουδών, ασχολούνται με τη μελέτη συγκεκριμένης βιβλιογραφίας. Μερικές φορές αναλαμβάνουν εργασίες στα πλαίσια των μαθημάτων. Για την ολοκλήρωση των εργασιών αυτών ψάχνουν την σχετική βιβλιογραφία, συχνά με γλωσσικούς ή άλλους περιορισμούς.

Β) οι Καθηγητές όπως και οι Μεταπτυχιακοί φοιτητές ετοιμάζοντας κάποια ανακοίνωση, άρθρο, διατριβή ή βιβλίο ανατρέχουν ο καθένας χωριστά σε εξαντλητική βιβλιογραφία του θέματος, συνήθως χωρίς γλωσσικούς ή άλλους περιορισμούς.

Σκοπός της έρευνας που ακολουθεί είναι να προσδιορίσουμε σε Α' φάση τις πληροφοριακές ανάγκες των φοιτητών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Προσπαθώντας να εντυφύσουμε στους τομείς των ενδιαφερόντων τους, ζητήσαμε και μάθαμε λεπτομέρειες για τον χρόνο και τα χρήματα που αφιερώνουν για την αναζήτηση πληροφοριών, τις μορφές και τις γλώσσες στις οποίες παίρνουν αυτές τις πληροφορίες. Επίσης προσπαθήσαμε να μάθουμε αν γνωρίζουν την ύπαρξη Βιβλιοθηκών στο Τμήμα τους, αν εξυπηρετούνται σ' αυτές, ή αν απευθύνονται σε Βιβλιοθήκες εκτός Πανεπιστημίου για την κάλυψη των αναγκών τους. Όλες αυτές οι λεπτομέρειες αναλύονται στο κυρίως μέρος.

Η Ερευνα πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο του ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ αλλά και με προσωπικές συνεντεύξεις στις περιπτώσεις που αυτό κρίθηκε απαραίτητο. Ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 1997 και ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 1998.

Επιλέχθηκε το Πανεπιστήμιο Αθηνών διότι καλύπτει ένα μεγάλο φάσμα της γλώσσας με τους τομείς που διδάσκονται σ' αυτό. Μπορεί κανείς να συναντήσει φοιτητές που διδάσκονται από Φιλοσοφία και Φιλολογία μέχρι Επιστήμη των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Ιατρική.

Το δείγμα των ερωτηθέντων υπολογίστηκε ως εξής:

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδας για την Ακαδημαϊκή Περίοδο 1995-1996 το σύνολο των ενεργών προπτυχιακών φοιτητών του Πανεπιστημίου Αθηνών ανέρχεται στις 28.628 εκ των οποίων οι 10.556 είναι, άνδρες και οι 18.072 είναι Γυναίκες.

Οι πληθυσμός αυτός κατανέμεται στις διάφορες Σχολές ως εξής:

	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ:	1.051	919	1.970
ΣΧΟΛΗ ΝΟΠΕ:	2.478	3.714	6.192
ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ:	1.993	1.905	3.898
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ:	1.285	7.052	8.337
ΣΧΟΛΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ:	2.426	1.464	3.926
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ:	1.287	3.018	4.305

Για τον υπολογισμό του δείγματος αυτού επιλέχθηκε από το σύνολο του πληθυσμού των Φοιτητών της Ακαδημαϊκής Κοινότητας του Πανεπιστημίου Αθηνών το 0,5%. Το σύνολο των φοιτητών που ρωτήθηκε ανέρχεται στους (143) εκατόν σαράντα τρεις. Το δείγμα αυτό κατανέμεται ανάλογα σε 0,5% για κάθε Σχολή και Τμήμα και σε Άνδρες και Γυναίκες αντίστοιχα.

Κυρίως θέμα

Το σύνολο των φοιτητών της Ακαδημαϊκής Κοινότητας του Πανεπιστημίου Αθηνών για την Ακαδημαϊκή Περίοδο 1995 - 1996 είναι, σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος, 28.628 άτομα, από τα οποία εξετάστηκαν, συνολικά, για την έρευνα αυτή τα 143 άτομα, δηλαδή, ποσοστό 0,5%.

Εξετάζοντας τα στοιχεία που προκύπτουν από την έρευνα, εξάγονται, για κάθε μία από τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, τα παρακάτω γενικά συμπεράσματα:

1. Το 96,5% των φοιτητών, που ρωτήθηκαν, είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει ένα Τεχνικό ή Επιστημονικό δημοσίευμα σε μία, τουλάχιστον, ξένη γλώσσα. Το ποσοστό αυτό είναι αρκετά υψηλό, καθώς οι Έλληνες διακρίνονται για τη γνώση ξένων γλωσσών. Μόνο το 3,5% των φοιτητών γνωρίζουν αποκλειστικά και μόνο την Ελληνική γλώσσα. Η Αγγλική είναι η γλώσσα που γνωρίζει η πλειοψηφία των φοιτητών (134 φοιτητές, ποσοστό 94%), ακολουθεί η Γαλλική (36 φοιτητές, ποσοστό 25%), ενώ έπονται, με διαφορά, οι υπόλοιπες ξένες γλώσσες.
2. Εξετάζοντας κάθε Σχολή ξεχωριστά, παρατηρούμε ότι, ο θεματικός χώρος που παρουσιάζει το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τους

φοιτητές, είναι κάθε φορά το αντικείμενο των σπουδών τους. Ο θεματικός χώρος που παρουσιάζει το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τους φοιτητές του Πανεπιστημίου Αθηνών, που ρωτήθηκαν συνολικά, είναι η Λογοτεχνία και ακολουθεί η Τέχνη, οι Κοινωνικές Επιστήμες και η Φιλοσοφία.

3. Η συντριπτική πλειοψηφία των φοιτητών, που ρωτήθηκαν, χρησιμοποιούν συχνότερα, ως πληροφοριακές πηγές, βιβλία, εφημερίδες, άρθρα περιοδικών και βιβλιογραφίες. Λιγότερο συχνά χρησιμοποιούν την τηλεόραση και το ραδιόφωνο, ενώ σπανίως χρησιμοποιούν τις υπόλοιπες πληροφοριακές πηγές, όπως στατιστικές, νομοθεσία, ευρετήρια, περιλήψεις, κτλ.
4. Από το σύνολο των φοιτητών που ρωτήθηκαν, η συντριπτική πλειοψηφία τους (136 φοιτητές, ποσοστό 95%), χρησιμοποιεί τις παραπάνω πληροφοριακές πηγές σε έντυπη μορφή, ενώ οι εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες (χρήση On - Line ή Cd - Rom) αποτελούν μόνο το 13% (19 άτομα). Επομένως, οι νέες τεχνολογίες δεν είναι ακόμα αρκετά διαδεδομένες και οι φοιτητές έχουν ανάγκη από εξειδικευμένα σεμινάρια σχετικά με τη χρήση αυτών των τεχνολογιών.
5. Το σύνολο των φοιτητών που ρωτήθηκαν, χρησιμοποιούν, κατά μέσο όρο, περίπου 22 φορές το χρόνο κάποια Υπηρεσία Πληροφόρησης. Πρώτοι στη χρήση των Υπηρεσιών Πληροφόρησης έρχονται οι φοιτητές των Ανεξάρτητων Τμημάτων (35 φορές το χρόνο), ενώ τελευταίοι έρχονται οι φοιτητές της Σχολής Ν.Ο.Π.Ε. (περίπου 7 φορές το χρόνο).
6. Το 76% των φοιτητών που ρωτήθηκαν, επιθυμούν την ύπαρξη κάποιου χρονικού περιθωρίου, μέσα στο οποίο να λάβουν τις πληροφορίες που ζητούν, ενώ το 24% δεν επιθυμεί κάτι τέτοιο. Το 31% δίνει περιθώριο, για τη λήψη των πληροφοριών, το πολύ, μία ημέρα, ενώ το 39% δίνει περιθώριο μεγαλύτερο από μία ημέρα και, το πολύ, έως μία εβδομάδα.
7. Από τους 143 φοιτητές, οι 114, δηλ. ποσοστό 80% των ερωτηθέντων, αναζητούν μόνοι τους τις πληροφορίες, ενώ μόνο το 20% (33 φοιτητές) ζητά και τη βοήθεια των βιβλιοθηκονόμων. Το γεγονός αυτό γεννά τα εξής ερωτήματα: Είναι αρκετό το προσωπικό για να καλύψει τις ανάγκες των φοιτητών; Γνωρίζουν οι φοιτητές πόσο μπορούν να ωφεληθούν (χρόνος - πληροφορίες) από τη βοήθεια

των βιβλιοθηκονόμων; Είναι αρκετές οι γνώσεις του προσωπικού, ώστε να είναι σε θέση να καλύψουν τις ανάγκες των φοιτητών;

8. Το σύνολο των φοιτητών που ρωτήθηκαν, αφιερώνει, κατά μέσο όρο, 7,1 ώρες εβδομαδιαίως για την αναζήτηση πληροφοριών. Πρώτοι σε αυτόν τον τομέα έρχονται οι φοιτητές των Ανεξάρτητων Τμημάτων (9,5 ώρες εβδομαδιαίως), ενώ τελευταίοι έρχονται οι φοιτητές της Σχολής Ν.Ο.Π.Ε. (5,2 ώρες εβδομαδιαίως).
9. Το 49% των φοιτητών πιστεύει ότι ο χρόνος που ξοδεύει για την αναζήτηση πληροφοριών είναι, τουλάχιστον, αρκετός, ενώ το 51% των φοιτητών πιστεύει ότι δεν είναι αρκετός. Οι φοιτητές της Ιατρικής Σχολής και της Σχολής Ν.Ο.Π.Ε. είναι αυτοί που πιστεύουν, σε μεγαλύτερο ποσοστό, ότι ο χρόνος που αφιερώνουν για την αναζήτηση πληροφοριών δεν είναι αρκετός. Πιθανόν αυτό να οφείλεται στο γεγονός ότι στις δύο αυτές Σχολές, τα προγράμματα είναι τόσο πιεστικά ώστε οι φοιτητές να πρέπει να περιοριστούν στη μελέτη των εγχειριδίων που τους δίνονται από τις Σχολές τους, με αποτέλεσμα να μην έχουν χρόνο για περισσότερη έρευνα.
10. Παρατηρούμε ότι τα περισσότερα έξοδα των φοιτητών, ετησίως, αφορούν αγορές βιβλίων, ενώ ακολουθούν, κατά σειρά προτεραιότητας οι συνδρομές σε εφημερίδες - περιοδικά, οι συνδρομές σε βάσεις δεδομένων και τα γενικά έξοδα (χαρτικά, εργαλεία, κλπ.). Οι φοιτητές της Ιατρικής Σχολής και της Σχολής Θετικών Επιστημών είναι αυτοί που έχουν, ετησίως, τα περισσότερα έξοδα και αυτό, διότι οι τεχνολογικές εξελίξεις στους κλάδους αυτούς είναι ραγδαίες, υποχρεώνοντας τους σε συνεχή ενημέρωση, αλλά και διότι τα τεχνικά έντυπα (περιοδικά, βιβλία, κλπ.) είναι σημαντικά ακριβότερα από τα αντίστοιχα των Θεωρητικών Επιστημών.
11. Μόνο το 12,5% των φοιτητών που ρωτήθηκαν είναι συνδρομητές σε κάποια επιστημονικά περιοδικά, οι περισσότεροι εκ των οποίων είναι φοιτητές της Ιατρικής Σχολής και των Ανεξάρτητων Τμημάτων. Μόνο οι φοιτητές της Σχολής Ν.Ο.Π.Ε. φαίνεται να ενδιαφέρονται ελάχιστα για συνδρομές σε επιστημονικά περιοδικά.
12. Παρατηρούμε ότι, το σύνολο, σχεδόν, των φοιτητών που ρωτήθηκαν (134 φοιτητές, ποσοστό 94%) διαθέτει τηλέφωνο, ενώ

μόνο το 32% (δηλ. 46 φοιτητές) διαθέτει PC, το 15,4% (δηλ. 22 φοιτητές) διαθέτει Cd-Rom και το 7,7% (11 φοιτητές) διαθέτει Modem, γεγονός που αποδεικνύει ότι οι φοιτητές δεν είναι, ακόμα, αρκετά εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες. Οι φοιτητές της Σχολής Θετικών Επιστημών εμφανίζουν, όπως ήταν αναμενόμενο, τα μεγαλύτερα ποσοστά χρήσης των νέων τεχνολογιών.

13. Από τους 143 φοιτητές που ρωτήθηκαν, μόνο οι 7 απ' αυτούς (ποσοστό 5%) πιστεύουν ότι οι πληροφοριακές τους ανάγκες καλύπτονται εξολοκλήρου, οι 45 (ποσοστό 31%) πιστεύουν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονται κατά το ήμισυ, ενώ 91 απ' αυτούς (ποσοστό 64%) δεν μπορούν να προσδιορίσουν ακριβώς το ποσοστό κάλυψης των αναγκών του.

14. Εξετάζοντας κάθε Σχολή ξεχωριστά, παρατηρούμε ότι, ανεξάρτητα με το αντικείμενο σπουδών της, οι φοιτητές που ρωτήθηκαν, στην πλειοψηφία τους, χρειάστηκαν τη βιβλιοθήκη στο πλαίσιο των μαθημάτων τους, δηλαδή, είτε για να κάνουν μία εργασία (115 φοιτητές, ποσοστό 80,4%), είτε για να συμπληρώσουν τις γνώσεις τους σε κάποιο μάθημα (75 φοιτητές, ποσοστό 52,4%). Πολύ μικρότερο ποσοστό χρειάστηκε τη βιβλιοθήκη για ενημέρωση πάνω στις εξελίξεις του κλάδου του (22 φοιτητές, ποσοστό 15,3%) ή για ψυχαγωγία (33 φοιτητές, ποσοστό 23%).

Τα παραπάνω μπορεί να σημαίνουν:

Είτε ότι το υλικό των βιβλιοθηκών δεν είναι κατάλληλο για ψυχαγωγία και για ενημέρωση πάνω στις εξελίξεις των διαφόρων κλάδων.

Είτε ότι οι φοιτητές, στην πλειοψηφία τους, ενδιαφέρονται να καλύψουν τις ανάγκες των μαθημάτων τους και όχι για ευρύτερη και πληρέστερη γνώση του αντικειμένου των σπουδών τους

15. Εξετάζοντας κάθε Σχολή ξεχωριστά, παρατηρούμε ότι, ανεξάρτητα με το αντικείμενο σπουδών της, οι φοιτητές που ρωτήθηκαν, στην πλειοψηφία τους, καταφεύγουν, για την αναζήτηση λύσεων στα προβλήματα τους, στις βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου Αθηνών (102 φοιτητές, ποσοστό 71%) και στις ατομικές τους βιβλιοθήκες (82 φοιτητές, ποσοστό 57%). Σημαντικά λιγότεροι είναι αυτοί που καταφεύγουν σε άλλες Ελληνικές βιβλιοθήκες (46 φοιτητές, ποσοστό 32%), σε βιβλιοθήκες συμφοιτητών τους (21 φοιτητές, ποσοστό 14,8%), ή στο Internet (16

φοιτητές, ποσοστό 13%), ενώ ελάχιστοι είναι αυτοί που καταφεύγουν σε βιβλιοθήκες καθηγητών τους (5 φοιτητές, ποσοστό 3,5%), ή σε βιβλιοθήκες του εξωτερικού (1 φοιτητής, ποσοστό 0,5%).

Αυτοί που υπερτερούν στη χρήση νέων τεχνολογιών (Internet) είναι οι φοιτητές της Σχολής Θετικών Επιστημών. Οι φοιτητές που παρουσιάζουν μεγαλύτερη τάση για χρήση άλλων Ελληνικών βιβλιοθηκών είναι αυτοί της Σχολής Ν.Ο.Π.Ε. Οι φοιτητές που παρουσιάζουν μεγαλύτερη τάση για χρήση των βιβλιοθηκών του Πανεπιστημίου Αθηνών είναι αυτοί της Θεολογικής Σχολής. Οι φοιτητές που παρουσιάζουν μεγαλύτερη τάση για χρήση των ατομικών τους βιβλιοθηκών είναι αυτοί της Φιλοσοφικής Σχολής, των Ανεξάρτητων Τμημάτων, καθώς και της Ιατρικής Σχολής.

16. Εξετάζοντας τα στοιχεία που προκύπτουν, παρατηρούμε ότι, η πλειοψηφία των φοιτητών που ρωτήθηκαν (64 φοιτητές, ποσοστό 45%), υποστηρίζουν ότι, το διδακτικό τους πρόγραμμα, τους υποχρεώνει να χρησιμοποιούν τη βιβλιοθήκη σε ελάχιστα μαθήματα, το 31% (44 φοιτητές,) σε κανένα μάθημα, σημαντικά μικρότερο είναι το ποσοστό των φοιτητών (21%, 30 φοιτητές,) που υποστηρίζουν ότι αυτό γίνεται για τα περισσότερα μαθήματα, ενώ ελάχιστοι φοιτητές (5 φοιτητές, ποσοστό 3%) υποστηρίζουν ότι αυτό γίνεται για όλα τα μαθήματα. Αυτό μπορεί να σημαίνει, σε γενικές γραμμές, ότι:

Είτε ότι το διδακτικό πρόγραμμα των σχολών δεν εναρμονίζεται με το υλικό των βιβλιοθηκών τους

Είτε ότι οι φοιτητές αρκούνται στην ελάχιστη χρήση της βιβλιοθήκης προκειμένου να περατώσουν τις σπουδές τους. Επίσης παρατηρούμε ότι, το ποσοστό των φοιτητών που χρησιμοποιεί τη βιβλιοθήκη λόγω του διδακτικού του προγράμματος ανέρχεται μόνο στο 1/3 του συνόλου των φοιτητών, ενώ τα 2/3 των φοιτητών υποστηρίζουν ότι το διδακτικό τους πρόγραμμα, τους υποχρεώνει να επισκέπτονται ελάχιστες φορές τη βιβλιοθήκη.

Παρατηρούμε ακόμα, ότι, μόνο στις Σχολές Θεολογική και Φιλοσοφική, το ποσοστό των φοιτητών που υποστηρίζουν ότι το διδακτικό τους πρόγραμμα τους υποχρεώνει να χρησιμοποιούν τη βιβλιοθήκη στα περισσότερα μαθήματα, είναι αρκετά υψηλό.

17. Εξετάζοντας τα στοιχεία που προκύπτουν, παρατηρούμε ότι, η πλειοψηφία των φοιτητών που ρωτήθηκαν (90 φοιτητές, ποσοστό 63%), υποστηρίζει ότι η λειτουργία της βιβλιοθήκης του τομέα ή του τμήματος τους είναι καλή ή ικανοποιητική, οι 45 απ'αυτούς (ποσοστό 31,5%) υποστηρίζει ότι η λειτουργία της είναι κακή, ενώ ένα πολύ μικρό ποσοστό (8 φοιτητές, ποσοστό 5,5%) υποστηρίζει ότι η λειτουργία της είναι πολύ καλή, (η πλειοψηφία αυτών χρησιμοποιεί την βιβλιοθήκη κάθε εβδομάδα ή κάθε μήνα). Παρατηρούμε επίσης ότι από τους 143 φοιτητές ερωτήθηκαν οι 37 (ποσοστό 26%) και πιστεύουν ότι η λειτουργία της βιβλιοθήκης του τμήματος της Σχολής τους ανταποκρίνεται στις πραγματικές τους ανάγκες, οι 53 απ'αυτούς (ποσοστό 31,5%) πιστεύουν ότι δεν ανταποκρίνεται στις πραγματικές τους ανάγκες, άλλοι 53 φοιτητές (ποσοστό 37%) δεν γνωρίζουν αν η βιβλιοθήκη της Σχολής τους ανταποκρίνεται στις πραγματικές τους ανάγκες, καθώς χρησιμοποιούν τη βιβλιοθήκη σπάνια. Ακόμα, το 47,5% του συνόλου των φοιτητών (68 φοιτητές) χρησιμοποιούν τη βιβλιοθήκη του τομέα τους σπάνια, το 25,2% (36 φοιτητές) τη χρησιμοποιούν κάθε μήνα, το 23,8% (34 φοιτητές) τη χρησιμοποιούν κάθε εβδομάδα, ενώ το 3,5% των φοιτητών (5φοιτητές) που ρωτήθηκαν, τη χρησιμοποιούν κάθε μέρα.
18. Εξετάζοντας τα στοιχεία που προκύπτουν παρατηρούμε ότι, η πλειοψηφία (95 φοιτητές, ποσοστό 66,4%) των φοιτητών που ρωτήθηκαν υποστηρίζουν ότι η γεωγραφική θέση της βιβλιοθήκης είναι κατάλληλη, φέρνοντας σαν κύρια αιτιολογία το γεγονός ότι η βιβλιοθήκη βρίσκεται κοντά στη Σχολή, το 21% των φοιτητών (30 φοιτητές,) υποστηρίζουν ότι η γεωγραφική θέση της βιβλιοθήκης δεν είναι κατάλληλη, φέρνοντας σαν κύρια αιτιολογία το γεγονός ότι η βιβλιοθήκη βρίσκεται μακριά από τη Σχολή, ενώ το 12,6% των φοιτητών (18 φοιτητές,) δεν εκφέρει γνώμη. Παρατηρούμε, επίσης, ότι περισσότεροι ικανοποιημένοι από τη γεωγραφική θέση της βιβλιοθήκης τους φαίνονται να είναι οι φοιτητές της Ιατρικής και Θεολογικής Σχολής.
19. Εξετάζοντας τα στοιχεία που προκύπτουν, παρατηρούμε ότι, σε γενικές γραμμές, το 42% των φοιτητών (60 φοιτητές,) πιστεύει ότι η εσωτερική διάταξη του χώρου της Βιβλιοθήκης είναι κατάλληλη, το 37,8% (54 φοιτητές,) ότι δεν είναι κατάλληλη, ενώ το 20,2% απ' αυτούς (29 φοιτητές,) δεν εκφέρει γνώμη.

20. Εξετάζοντας τα στοιχεία που προκύπτουν, παρατηρούμε ότι, η πλειοψηφία των φοιτητών (54 φοιτητές, ποσοστό 37,5%) δεν εκφέρει γνώμη για το αν το προσωπικό των βιβλιοθηκών είναι επαρκές, το 33,5% (48 φοιτητές) πιστεύει ότι δεν είναι επαρκές, ενώ το 29% (41 φοιτητές) πιστεύει ότι το προσωπικό των βιβλιοθηκών είναι επαρκές.
Παρατηρούμε επίσης ότι, περισσότερο ικανοποιημένοι από την επάρκεια του προσωπικού είναι οι φοιτητές της Φιλοσοφικής Σχολής, ενώ λιγότερο ικανοποιημένοι είναι οι φοιτητές της Ιατρικής Σχολής και των Θετικών Επιστημών.
21. Εξετάζοντας τα στοιχεία που προκύπτουν, βλέπουμε ότι 53 φοιτητές ποσοστό 37% δεν εκφέρει γνώμη για το αν το ωράριο λειτουργίας της Βιβλιοθήκης είναι ικανοποιητικό, το 30,8% (44 φοιτητές) θεωρεί ότι το ωράριο λειτουργίας της Βιβλιοθήκης είναι ικανοποιητικό, το 32,2% (46 φοιτητές,) ότι δεν είναι ικανοποιητικό (εκ των οποίων το 28% προτείνει κάποιο ωράριο).
Αν και, μόνο το 9,8% των φοιτητών γνωρίζουν ακριβώς το ωράριο λειτουργίας της Βιβλιοθήκης ή των Σπουδαστηρίων, η πλειοψηφία των φοιτητών που ανέφεραν ωράριο λειτουργίας στα ερωτηματολόγια, το γνωρίζουν προσεγγιστικά. Μπορούμε, ακόμα, να παρατηρήσουμε ότι ένα σημαντικό ποσοστό (80,2%) των φοιτητών που ρωτήθηκαν δεν γνωρίζουν καθόλου το ωράριο λειτουργίας των βιβλιοθηκών τους.
22. Εξετάζοντας τα στοιχεία που προκύπτουν, παρατηρούμε ότι το 50,2% των φοιτητών που ερωτήθηκαν (72 φοιτητές) δεν γνωρίζει τους όρους δανεισμού.
23. Εξετάζοντας τα στοιχεία που προκύπτουν, παρατηρούμε ότι, από τους φοιτητές που ρωτήθηκαν, το 51,7% (74 φοιτητές) δεν έχουν χρησιμοποιήσει άλλες Βιβλιοθήκες ή Υπηρεσίες Πληροφόρησης που να θεωρούν απόλυτα ή αρκετά ικανοποιητικές, ενώ το 48,3% (69 φοιτητές) έχουν χρησιμοποιήσει τέτοιες βιβλιοθήκες.
24. Η πλειοψηφία των φοιτητών που ρωτήθηκαν (93 φοιτητές, ποσοστό 65%), θεωρεί πολύ σημαντικό, για τη λειτουργία μίας βιβλιοθήκης, να υπάρχει περισσότερο υλικό στα θέματα τους, το 52,4% (75 φοιτητές) θεωρεί σημαντικό το καλύτερο ωράριο λειτουργίας και την καλύτερη εξυπηρέτηση, το 24,5% των φοιτητών (35 φοιτητές) θεωρεί σημαντικό τη συμπεριφορά του

προσωπικού, ενώ ένα μικρό ποσοστό 5,6% (8 φοιτητές) θεωρεί ότι η καλή λειτουργία μίας βιβλιοθήκης βασίζεται και σε άλλους λόγους (π.χ. δυνατότητα φωτοτυπιών, σωστή ταξινόμηση των βιβλίων κλπ.).

Επομένως παρατηρούμε ότι, από τους φοιτητές που ρωτήθηκαν, η πλειοψηφία θεωρεί σημαντικότερο, για τη λειτουργία μίας βιβλιοθήκης, το περισσότερο υλικό ενώ, ακολουθούν, το καλύτερο ωράριο και η καλύτερη εξυπηρέτηση.

25. Παρατηρούμε ότι, το σύνολο σχεδόν (ποσοστό 86,7%), των φοιτητών (124) που ρωτήθηκαν πιστεύει ότι οι ανάγκες τους για πληροφόρηση θα αυξηθούν την επόμενη 5ετία, το 6,3% (9) πιστεύει ότι θα παραμείνουν ίδιες, το 6,3% (9) δεν εκφέρει γνώμη, ενώ ένα πολύ μικρό ποσοστό (0,7%) των φοιτητών (1) πιστεύει ότι θα παραμείνουν ίδιες.

Επομένως παρατηρούμε ότι, σε όλες τις Σχολές, η συντριπτική πλειοψηφία των φοιτητών υποστηρίζει ότι, οι ανάγκες για πληροφόρηση θα αυξηθούν στην προσεχή 5ετία.

Προφίλ του μέσου φοιτητή του Πανεπιστημίου Αθηνών

Σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από την έρευνα, είναι δυνατόν να εξαχθεί ένα γενικό προφίλ του μέσου φοιτητή του Πανεπιστημίου Αθηνών, το οποίο αφορά, το γνωστικό του επίπεδο, τους τρόπους με τους οποίους κινείται για την αναζήτηση πληροφοριών, τη σχέση του με τη νέα τεχνολογία, τα γενικά του ενδιαφέροντα, καθώς και άλλα επιμέρους στοιχεία. Έτσι, μπορούμε να πούμε ότι ο μέσος φοιτητής του Πανεπιστημίου Αθηνών διαθέτει τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Διακρίνεται για τη γλωσσομάθεια του.
- Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον του εστιάζεται στο αντικείμενο των σπουδών του, όμως τον διακρίνει και έντονο ενδιαφέρον για τη Λογοτεχνία και την Τέχνη.
- Οι πηγές από τις οποίες αντλεί την πληροφόρηση του είναι, κυρίως, τα βιβλία, οι εφημερίδες και τα άρθρα περιοδικών, τις οποίες χρησιμοποιεί, κυρίως, στην έντυπη τους μορφή και όχι σε μορφή On-Line ή Cd-Rom, γεγονός που αποδεικνύει ότι δεν έχει εξοικειωθεί ακόμα με τη νέα τεχνολογία.

- Επισκέπτεται, κατά μέσο όρο, 22 φορές το χρόνο κάποια Υπηρεσία Πληροφοριών. Καταναλώνει περίπου 7 ώρες εβδομαδιαίως για αναζήτηση πληροφοριών, χωρίς να πιστεύει ότι ο χρόνος αυτός είναι αρκετός.
 - Θέλει να υπάρχει προθεσμία για την λήψη των πληροφοριών που αναζητά (από 1 ημέρα έως 1 εβδομάδα).
- Όταν επισκέπτεται τη βιβλιοθήκη, προτιμά να αναζητά μόνος του τις πληροφορίες
- Τα έξοδα που σχετίζονται με την πληροφόρηση του είναι κατά μέσο όρο περίπου 36.000 δραχμές ετησίως και αφορούν, κυρίως, τη αγορά βιβλίων και περιοδικών.
 - Δεν συνηθίζει να είναι συνδρομητής σε κάποια περιοδικά, διότι πιστεύει ότι αυτά δεν καλύπτουν τις ανάγκες του.
 - Στον ατομικό του εξοπλισμό δεν συγκαταλέγονται συνήθως νέες μορφές τεχνολογίας (PC, Cd-Rom, Modem).
 - Δεν είναι σε θέση να προσδιορίσει αν οι πληροφοριακές του ανάγκες καλύπτονται και σε τι ποσοστό γίνεται αυτό.
 - Χρησιμοποιεί τη βιβλιοθήκη της Σχολής ή του Τμήματος του στο πλαίσιο των μαθημάτων του και σπάνια για ψυχαγωγία ή για ενημέρωση πάνω στις εξελίξεις του κλάδου του.
 - Για την αναζήτηση λύσεων στα προβλήματα του καταφεύγει, κυρίως, στις βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου Αθηνών, ενώ σπανιότερα επισκέπτεται άλλες Ελληνικές βιβλιοθήκες, ορισμένες εκ των οποίων θεωρεί αρκετά ικανοποιητικές.
 - Πιστεύει ότι το διδακτικό του πρόγραμμα τον υποχρεώνει να χρησιμοποιεί τη βιβλιοθήκη για ελάχιστα μόνο μαθήματα και αυτός είναι, ίσως, ο λόγος για τον οποίο δεν γνωρίζει ακριβώς το ωράριο λειτουργίας, τους όρους δανεισμού, καθώς και ποιες υπηρεσίες προσφέρονται από αυτή.
 - Πιστεύει ότι οι πληροφοριακές του ανάγκες θα αυξηθούν μέσα στην επόμενη 5ετία.

Γενική άποψη του μέσου φοιτητή για τη λειτουργία των βιβλιοθηκών του Πανεπιστημίου Αθηνών

Σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από την έρευνα, εξάγεται η άποψη του μέσου φοιτητή για τη λειτουργία των βιβλιοθηκών του Πανεπιστημίου Αθηνών, η οποία έχει ως εξής:

- Η λειτουργία των βιβλιοθηκών είναι, σε γενικές γραμμές, ικανοποιητική και ανταποκρίνεται, εν μέρει, στις πληροφοριακές του ανάγκες, αν και θα μπορούσε να υπάρξει βελτίωση στον τομέα της οργάνωσης.
- Οι βιβλιοθήκες βρίσκονται, στην πλειοψηφία τους, σε κατάλληλη γεωγραφική τοποθεσία, ενώ η εσωτερική τους διάταξη είναι, σε γενικές γραμμές, ικανοποιητική, αν και, θα ήταν προτιμότερο να υπάρχει μεγαλύτερος και πιο καλαίσθητος χώρος μελέτης.
- Το προσωπικό των βιβλιοθηκών δεν είναι, σε γενικές γραμμές, επαρκές και για το λόγο αυτό, ο μέσος φοιτητής, δεν είναι απόλυτα ευχαριστημένος από την εξυπηρέτηση που προσφέρουν οι βιβλιοθήκες.
- Το ωράριο λειτουργίας των βιβλιοθηκών είναι, εν μέρει, ικανοποιητικό, αν και θα ήταν προτιμότερο να αυξηθεί.
- Οι όροι δανεισμού των βιβλιοθηκών δεν θεωρούνται ικανοποιητικοί, αφού στις περισσότερες από αυτές δεν παρέχεται η υπηρεσία του εξωτερικού δανεισμού.
- Ως σημαντικότερος παράγοντας για τη σωστή λειτουργία μίας βιβλιοθήκης θεωρούνται:
 - Η επάρκεια υλικού στα θέματα που καλύπτει
 - Μεγαλύτερο ωράριο λειτουργίας
 - Καλύτερη εξυπηρέτηση

Αυτό γίνεται εμφανές και από τις προτάσεις, που διατυπώνει ο μέσος φοιτητής, για την καλύτερη λειτουργία των βιβλιοθηκών του Πανεπιστημίου Αθηνών, οι σημαντικότερες, εκ των οποίων, είναι:

- Αύξηση του υλικού
- Αύξηση του ωραρίου
- Αύξηση και εργονομική διευθέτηση του χώρου
- Προσοχή στη συμπεριφορά και καλύτερη εξυπηρέτηση από το προσωπικό
- Εξειδίκευση του προσωπικού σε ειδικά θέματα
- Εναρξη λειτουργίας της υπηρεσίας του εξωτερικού δανεισμού
- Μηχανογράφηση του υλικού και χρήση Η/Υ από το κοινό

Βιβλιογραφία

- 1) Σκανδάλη, Αλκμήμη. - Υπηρεσίες Τεκμηρίωσης. - Αθήνα: Βασιλείου, 1990. - 196σ.
- 2) Seorgel, Dagobert. - Assessment of user's problems and needs. - Στο βιβλίο: Organizing information: principles of data base and retrieval systems. - Orlando: Academic Press, 1985. - p.93 - 107
ISBN 0 - 12 - 654261 - 9
- 3) Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών Επετηρίδα: Πανεπιστημιακού έτους 1992-1993.-Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών,1995. - 3 τόμοι.
- 4) Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος (Ε.Σ.Υ.Ε.). -Στοιχεία ενάρξεως της εκπαίδευσης για το Ακαδημαϊκό Έτος 1995 - 1996. - Αθήνα: Ε.Σ.Υ.Ε., 1996
- 5) Durerger, Maurice. - Μέθοδοι Κοινωνικών Επιστημών 2. - 3η εκδ. -Αθήνα: ΕΚΚΕ, 1987. - 322σ.
- 6) Τζωρτζόπουλος, Π.Θ. - Δειγματοληψία. - Αθήνα: Το Οικονομικό, 1985. - 83σ. - (Χρονολογικές Σειρές - Δειγματοληψία ; 2)
- 7) Μονιάρου, Βαλεντίνη - Παπακωνσταντίνου. - Είδη Βιβλιοθηκών. - Αθήνας: Τ.Ε.Ι., 1992. - 120σ. - (Σημειώσεις)